

	SOSYAL ARAŞTIRMALAR VE YÖNETİM DERGİSİ (SAYOD) *** JOURNAL OF SOCIAL RESEARCH AND MANAGEMENT	
E-ISSN: 2667-5889	https://dergipark.org.tr/tr/pub/japss	Paper Type: Research Paper, Makale Türü: Araştırma Makalesi
Sayı:1, Eylül 2025	Issue:1, September 2025	Received Date / Geliş Tarihi: 16/08/2025 Accepted Date / Kabul Tarihi: 14/09/2025
GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN KARIYER HEDEFİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA* ◆◆◆ INVESTIGATION THE EFFECT OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION ON CAREER GOALS: A STUDY ON UNIVERSITY STUDENT		
Atıf/ to Cite (APA): Sağlam, M. İ., ve Aktar, A. (2025). Girişimcilik Eğitiminin Kariyer Hedefi Üzerindeki Etkisinin Araştırılması: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi, 30-45		Meryem İlayda SAGLAM** Adile AKTAR***
DOI: https://doi.org/10.35375/sayod.1766784		

ÖZ

Yürütülmüş olan bu çalışmanın amacı; geleceğin girişimci adayları olan üniversite öğrencilerinin üniversitede aldıkları girişimcilik eğitiminin kariyer hedefleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Ayrıca bu çalışma öğrencilerin gerçekçi kariyer hedefleri belirlemelerinin ve etkin kariyer kararları alabilmelerinin desteklenmesi ile üniversitelerde verilecek olan girişimcilik eğitimlerinin etkinliğinin artırılabilmesi gibi amaçları bulunması nedeniyle gerek ülkemiz genç nüfusunun işsizlik oranının azalması gerekse üniversite mezunu gençlerin ülkemiz ekonomik çarkının bir parçası olabilmeleri için farkındalık oluşturabilme potansiyeline sahip olması nedeniyle önem arz etmektedir. Çalışmada Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi- Gelendost Meslek Yüksekokulu'nda girişimcilik eğitimi almış olan toplam 69 adet 2. sınıf öğrencisine yüz yüze anket yöntemi uygulanarak, araştırma için gerekli olan veriler toplanmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin girişimci olabilmek için taşımaları gereken özelliklere büyük ölçüde sahip olduklarını düşündükleri ve almış oldukları girişimcilik eğitimiyle birlikte girişimciliği bir kariyer hedefi olarak görmeye başladıkları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin kariyer hedefleri ile almış oldukları girişimcilik eğitimi arasında orta seviyede pozitif ilişki bulunduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Eğitimi, Genç Girişimcilik, Kariyer Hedefi.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of entrepreneurship education received by university students on their career goals. In addition, this study is important because it has the potential to reduce the unemployment rate of our country's young population and to raise awareness for university graduates to become a part of our country's economic cycle, as it has the aim of supporting students in determining realistic career goals, making effective career decisions, and increasing the effectiveness of entrepreneurship training to be given at universities. In the study, a face-to-face survey method was applied to a total of 69 2nd-year students who had entrepreneurship education at Isparta University of Applied Sciences-Gelendost Vocational School and the data required for the study was collected. As a result of the research, it was determined that the students who participated in the research largely had the characteristics that an entrepreneur should have, and they started to see entrepreneurship as a career goal with the entrepreneurship education they received. In addition, it was determined that there is a moderate positive relationship between the career goals of the participants and the entrepreneurship education they received.

Keywords: Entrepreneurship Education, Young Entrepreneurship, Career Goal.

* Bu araştırma TÜBİTAK 2209/A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destek Programı tarafından 1919B012216428 proje numarasıyla desteklenmiştir. Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 12/01/2023 tarihli 131 Toplantı Sayılı 05 Karar No'lu Etik Kurul İzni alınmıştır.

** Bağımsız araştırmacı, ilyadasaglam126@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-8337-0826>

*** Öğr. Gör. Dr., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Gelendost Meslek Yüksekokulu, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Maliye Programı, adileaktar@isparta.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7632-4552>

1. GİRİŞ

Girişimcilik; bireylerin sınırsız olan istek ve ihtiyaçlarının analiz edilerek, bunları karşılayacak olan fikirlerin üretilmesi olarak tanımlanmaktadır (Henley vd., 2017). Girişimcilik faaliyetleri ile yeni iş alanları oluşturulmakta ve ülkelerin istihdam sorunlarının çözümü noktasında faydalar sağlanmaktadır. Ülkelerin sosyo-ekonomik kalkınmalarının sağlanabilmesi için toplum genelinde girişimcilik ruhunun oluşturulması ve başarılı girişimcilerin ortaya çıkmasında girişimcilik eğitimi büyük bir önem arz etmektedir (Elenurm, 2012). Girişimciliğe ilişkin olarak yürütülen çalışmalar incelendiğinde, çoğunlukla girişimciliğin doğuştan gelmekte olan taraflarına yoğunlaşıldığı fakat günümüzde ilk ve ortaöğretim ile başlayıp, lise ve üniversitelerde devam eden girişimcilik eğitimlerinin; bireylerin girişimci olma niyet ve davranışlarını olumlu yönde etkilediği ve öğrencilerin kariyer hedeflerini yönlendirdiği görülmektedir (Etzkowitz vd., 2000; Kerse vd., 2017). Üniversitelerin eğitim-öğretim programlarında girişimcilikle ilgili dersleri müfredatlarına eklemeleri öğrencilerin girişimcilik niyetlerini dinamize etmekle sınırlı kalmayıp, ayrıca iyi bir girişimci olmaları için gereken kararlı olma, başarma arzusuna sahip olma, amaçlara ve hedeflere odaklı olma, problem çözmeye konusunda ısrarcı olma, iç kontrol odaklı olma gibi hususlara ilişkin olarak da farkındalık oluşturmaktadır. Alınan bu eğitim sonucunda öğrenciler kariyer hedeflerine ilişkin bir yol haritası çizerek geleceğe odaklanabilmektedirler. Bu çalışma ile üniversite öğrencilerinin almış oldukları girişimcilik eğitiminin kariyer hedefleri üzerinde bir etkisinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Yürütülen bu çalışma öğrencilerin gerçekçi kariyer hedefleri belirlemelerinin, etkin kariyer kararları alabilmelerinin desteklenmesi, üniversitelerde verilecek olan girişimcilik eğitimlerinin etkinliğinin artırılması gibi amaçları bulunması nedeniyle gerek ülkemiz genç nüfusunun işsizlik oranının azalması gerekse üniversite mezunu gençlerin ülkemiz ekonomik çarkının bir parçası olabilmeleri için farkındalık oluşturma potansiyeline sahip olması nedeniyle önem arz etmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde “Girişimcilik Eğitimi ile “Kariyer Hedefi” konularını beraber irdeleyerek bir araştırma problemi olarak ele alan bir çalışmanın sayıca az olması durumu bu çalışmanın özgün değerini oluşturmaktadır. Girişimcilik becerilerinin öğrencilere kazandırılması hususu, daha yüksek bilinç ve donanımda girişimcilerin yetiştirilebilmesi ve toplumsal gelişimin sağlanabilmesi bağlamında büyük bir öneme sahiptir. Çalışmanın yaygın etkisi girişimcilik eğitiminin önemine dikkat çekebilecek olması ve yükseköğretim kurumlarının girişimcilik derslerine ilişkin müfredatlarını ülkemizin sosyo-ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacak biçimde organize etmelerine katkı sağlayabilecek olmasıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Girişimcilik Kavramı ve Önemi

Küreselleşme toplum yapıları üzerinde köklü değişikliklere sebebiyet verirken, toplumların önemli parçalarından biri olan girişimciliği ve girişimciliğe verilen değeri de değiştirmiştir. Bu süreçte bireye dayanan girişimcilik ve bireylerin entelektüel üretkenlikleri konusu önem kazanmıştır. Bu eksende girişimcilik unsuru; ülkelerin ekonomik kalkınmalarının sağlanmasında, istihdam yaratılmasında ve sosyal gelişimde temel unsur olarak görülmeye başlanmıştır. Girişimcilik kavramı birçok bilim alanına konu olması münasebetiyle farklı yönleriyle ele alınmıştır. Girişimcilik literatürü incelendiğinde; Stevenson ve Jarillo (2007)’nin girişimciliği bireyler için bir fırsat arama çabası olarak değerlendirdikleri, Shane ve Venkatamran (2000)’in ise girişimciliği birtakım fırsatlardan fayda sağlanabilmesi için izlenmesi gereken araştırma ve değerlendirme süreçleri olarak nitelendirdikleri görülmektedir. Thornberry (2001)’e göre girişimci kişiler fikir, iş ve iktisadi değerler üretme yetisine sahip olan bireylerdir. Aytaç ve

İlhan (2007) ise gelişen toplumlarda sosyo-ekonomik alanlarda var olan teşvik edici unsuru girişimci bireylerle ilişkilendirmişlerdir. Girişimciliğin birey, işletme ve toplum nazarında öneminin artması bu konuda eğitim kurumlarında verilecek olan derslerin ve bölümlerin açılmasını hızlandırmıştır. Bozkurt ve Alparslan (2013)'e göre eğitim; girişimciliğin ortaya çıkarılması için gerekli olan en çok önem arz eden faktörler arasında yer almaktadır. Doğan (2015) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada öğrencilerin girişimcilik derslerinin başarı düzeyleri ile girişimcilik niyetleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu saptamıştır. Bu kapsamda girişimcilik özelliklerinin ortaya çıkarılabilmesi için alınan girişimcilik eğitiminin yeterli ve kaliteli olması gerekmektedir. Bilhassa ülkemiz gibi genç nüfusun fazla olduğu bir toplumda öğrencilere nitelikli bir girişimcilik eğitimi sunulursa öğrencilerin kariyer hedefleri verilen eğitim paralelinde şekillenebilecektir. Girişimciliğe ilişkin literatüre bakıldığında girişimcilik kavramının öğrenilebilir olup olmadığı konusunda bir tartışmanın varlığı göze çarpmaktadır. Bu tartışmada girişimciliğin doğuştan geldiğini savunan bir kesimin yanında, girişimciliğin öğrenebileceğini savunan ikinci bir taraf bulunmaktadır. Eğitim alanında farklı uygulama ve araçlar kullanılarak girişimci olmanın öğrenilmesinin mümkün olduğu düşüncesi; girişimcilik eğitimi ve bireylerin girişimcilik performansları arasında önem arz eden ilişkiler bulunduğunu belirtmektedir (Rodrigues vd., 2012). Huber vd. (2014) ise girişimciliğin doğuştan gelen bir nitelik olduğunu fakat ayrıca öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir nitelik taşıdığını savunmaktadır. İster doğuştan gelen bir yetenek olsun, ister sonradan geliştirilebilecek bir beceri olsun her alanda hızla gelişen dünyaya ayak uydurabilen, karşısına çıkan problemleri etkin bir biçimde çözebilen, kendine güvenen, önüne gelen fırsatları rasyonel olarak değerlendirebilen ve kariyer hedeflerini şekillendirebilen nitelik sahibi bireylerin yetiştirilebilmesi için girişimcilik becerisine ilişkin araştırmaların yürütülmesi ve ülkemiz genelinde girişimcilik eğitimlerinin yaygınlığının artırılması, girişimcilik faaliyetlerinin geliştirilebilmesi bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Bu öneme binaen üniversitelerde girişimcilik hususunda bilgilendirmeye, farkındalık oluşmasına katkı sağlamaya ve girişimcilik vizyonunu geliştirmeye yönelik çalışmaların sürdürülmesi çok kritiktir.

2.2. Kariyer Hedefi Kavramı

Kariyer hedefine ilişkin alan yazın incelendiğinde bireylerin hayatlarını anlamlı kılacak unsurlar üzerinde durulduğu görülmektedir (Battista ve Almond, 1973). Bu noktada araştırılması gereken konular arasında üniversite öğrencilerinin yaşamlarını anlamlandırabilmelerinde işsizlik kaygısı içerisinde bulunmaları, kariyer hedefleri ve kişisel gelişim planlamaları hususları yer almaktadır. Üniversite eğitimi görmekte olan öğrenciler, kariyer hedefleri bağlamında kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak çabalar içerisine girmektedirler. Oluşturdukları kariyer hedefleri paralelinde planlama yapmakta olan üniversite öğrencilerinin ekonomik problemlerden olumsuz etkilendikleri, geleceğe ilişkin olumsuz görüşlere sahip oldukları ve işsizlik korkusu taşıdıkları görülmektedir. Bilhassa Covid-19 pandemisi nedeniyle vuku bulan ekonomik darboğaz, öğrencilerin bahsi geçen kaygılarının daha da artmasına sebep olmuştur (Akyüz ve Durmuş, 2022). Bütün dünyanın beraberinde ülkemizi de etkisi altına almış olan bu buhran döneminde düşen istihdam seviyesinin yanında, özel sektör işletmelerinde işten çıkarmaların da yükselmesi öğrencilerin geleceğe ilişkin kaygılarını gittikçe artırmıştır. Bu noktada hedef belirleme kuramı, öğrencilerin gelecekte istihdam edilmeleri ihtimalini artırmaya katkı sunacak davranışlar sergileyerek, kariyer hedeflerini belirlemeleri konusunu açıklamaktadır (Clements ve Kamau, 2018; Chamandy ve Gaudreau, 2019). Kariyer planlaması, bireylerin kendilerine bir kariyer yolu belirleyerek, bu yolda ilerleme süreçleri beraberinde bu süreç içerisinde kariyer hedeflerini ve bu hedefleri gerçekleştirebilme yollarını belirleme süreci olarak tanımlanmaktadır (Jawahar ve Shabeer, 2019; Türkkahraman ve Şahin, 2010). Kariyer planlaması, bireylere gerekli olan

yetenek ve tecrübeleri edinmeleri koşuluyla, kendileri için uygun olan pozisyonlarda iş bulma imkânı tanımaktadır (Gökdeniz, 2017).

3. YÖNTEM

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi- Gelendost Meslek Yüksekokulu'nda mevcut ders planları kapsamında öğrencilere verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin kariyer hedefleri üzerindeki etkisini ölçmeyi amaçlayan bu çalışmada araştırma yöntemi olarak yüz yüze anket tekniği kullanılmıştır.

3.1. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Gelendost Meslek Yüksekokulu'nda eğitim görmekte olan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi- Gelendost Meslek Yüksekokulu/ Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Maliye Programı- Gıda İşleme Bölümü, Gıda Teknolojisi Programı- Yönetim Organizasyon Bölümü, İnsan Kaynakları Programı ve Eczane Hizmetleri Bölümü, Eczane Hizmetleri Programında girişimcilik eğitimi alan 69 adet 2. sınıf öğrencisinden meydana gelmektedir.

3.2. Araştırma Modeli

Araştırma amacına yönelik olarak kurulan araştırma modelinde, çalışmanın bağımsız değişkeni; girişimcilik eğitimi, bağımlı değişkeni ise kariyer hedefleridir. Kurulan araştırma modeli ile bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde bir etkisinin bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan olan anket formu; ilgili literatürün taranmasıyla hazırlanan 16 adet demografik soru, Gregor ve O'Brien (2015)'in yürüttükleri çalışmadan tek faktörlü 24 maddelik "Kariyer Hedefi Ölçeği" ile Girginer ve Uçkun (2004) tarafından geliştirilmiş olan 10 maddelik "Girişimcilik Eğitimi Ölçeği" olmak üzere toplamda üç bölümden meydana gelmektedir. Kariyer hedefi ölçeği, "benim için hiç geçerli değil" ile "benim için tamamen geçerli" şeklinde, 1- 5 puan arasındaki bir derecelendirme sistemiyle puanlanmakta olan toplam 24 adet maddeden meydana gelmektedir (Gregor ve O'Brien, 2015).

3.4. Araştırma Yayın Etiği

Araştırmanın yürütülebilmesi için Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 12/01/2023 tarihli 131 Toplantı Sayılı 05 Karar No'lu Etik Kurul İzni ve verilerin toplanabilmesi için gereken kurum izni Gelendost Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü'nden alınmıştır.

3.5. Verilerin Düzenlenmesi ve Analizi

Kategorik veriler frekansları ve yüzde değerleriyle ifade edilirken, sayısal veriler ortalamaları ve standart sapmalarıyla ifade edilmiştir. Değişkenlerdeki gözlem sayıları 30'un altında olan değişkenler, parametrik olmayan testler kullanılarak analize tabi tutulmuştur.

Verilerin analizi gerçekleştirilirken iki bağımsız grup arasındaki karşılaştırmalar için Mann Whitney U Testi kullanılırken, 2'den daha fazla grup bulunması halinde ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır ve gerçekleştirilen bütün testler için istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgular bağlamında katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Betimleyici İstatistikler

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	49	71,0%
	Erkek	20	29,0%
Yaş	18-22	54	78,3%
	23-27	11	15,9%
	28 ve üstü	4	5,8%
Çalışma tecrübesi	Var	51	73,9%
	Yok	18	26,1%
Aylık Gelir	5500 altı	12	17,4%
	5500-7000	15	21,7%
	7001-8500	9	13,0%
	8501-10000	10	14,5%
	10000 ve üzeri	23	33,3%
Eğitim görülen program	Gıda Teknolojisi	17	24,6%
	İnsan Kaynakları Yönetimi	13	18,8%
	Eczane Hizmetleri	31	44,9%
	Maliye	8	11,6%
Eğitim görülen bölümü seçme durumu	İsteyerek seçtim	56	81,2%
	İstemeyerek seçtim	13	18,8%
Akademik başarı durumu	1.51-1.80	7	10,1%
	1.81-2.50	19	27,5%
	2.51-3.00	27	39,1%
	3.01-3.50	13	18,8%
	3.51-4.00	3	4,3%
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar değil	4	5,8%
	İlkokul mezunu	37	53,6%
	Ortaokul mezunu	16	23,2%
	Lise mezunu	8	11,6%
	Üniversite ve üzeri	4	5,7%
Baba Eğitim Durumu	İlkokul mezunu	30	43,5%
	Ortaokul mezunu	21	30,4%
	Lise mezunu	15	21,7%
	Üniversite ve üzeri	2	4,3%
Anne Çalışma Durumu	Devlet memuru	1	1,4%
	Özel sektörde maaşlı personel	10	14,5%
	Çalışmıyor	50	72,5%
	Diğer	8	11,6%
Baba Çalışma Durumu	Devlet memuru	5	7,2%
	Özel sektörde maaşlı personel	18	26,1%
	Çalışmıyor	5	7,2%
	Emekli	19	27,5%
	Diğer	22	31,9%

Tablo 1’e bakıldığında katılımcıların %71’inin kadın %29’unun erkek ve %78,3 ile yaş ortalamasının 18-22 arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların %73,9’unun çalışma tecrübesi bulunmaktadır ve %33,3’ünün aylık geliri 10000 TL ve üzeridir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %44,9’u eczane hizmetleri programında eğitim görmektedir ve %81,2’si eğitim

görmekte olduğu programı isteyerek seçmiştir, %39,1'inin akademik başarı ortalaması 2,51-3,00 aralığındadır. Katılımcıların %53,6'sının anne eğitim durumu ve %43,5'inin baba eğitim durumu ilkokuldur. Katılımcıların %72,5'inin annesi çalışmıyorken, %31,9'unun babası diğer sektörlerde çalışmaktadır.

Tablo 2'de çalışmaya katılan öğrencilere yöneltilen sorulara ilişkin betimleyici istatistikler görülmektedir:

Tablo 2. Katılımcılara Yöneltilen Sorulara Ait Betimleyici İstatistikler

Sorular		n	%
Ailenizde kendi işini kuran var mı?	Anne	1	1,4%
	Baba	12	17,4%
	Kardeş	7	10,1%
	Yok	49	71,0%
Kariyer hedefiniz nedir?	Devlet memuru olmak	35	50,7%
	Özel sektörde çalışmak	8	11,6%
	Kendi işimi kurmak	25	36,2%
	Akademisyen olmak	1	1,4%
Bir işletmeyi yönetme sorumluluğunu alabilir misiniz?	Evet	55	79,7%
	Hayır	14	20,3%
Girişimcilik ruhuna sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	53	76,8%
	Hayır	16	23,2%
Risk alma eğiliminiz hakkında ne düşünüyorsunuz?	Risk alabilirim	58	84,1%
	Risk üstlenmekten kaçınıyorum	11	15,9%

Tablo 2'ye göre katılımcıların %71'inin ailesinde kendi işini kuran aile bireyi bulunmamaktadır. Katılımcılara "Kariyer hedefiniz nedir?" sorusu sorulduğunda %50,7'si devlet memuru olmak istediklerini beyan etmişlerdir. "Bir işletmeyi yönetme sorumluluğunu alabilir misiniz?" sorusu sorulduğunda %79,7'si evet yönetebilirim, "Girişimcilik ruhuna sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?" sorusu sorulduğunda %76,8'i evet girişimcilik ruhuna sahibim ve "Risk alma eğiliminiz hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusu sorulduğunda %84,1'i risk alabilirim cevabı vermiştir.

Tablo 3'te girişimcilik eğitimi ölçeğinde bulunan sorulara katılımcıların verdikleri cevapların istatistikleri görülmektedir:

Tablo 3. Girişimcilik Eğitimi Ölçeğinde Bulunan İfadelere Verilen Cevapların İstatistikleri

İfadeler	$\bar{x}$	σ (s)	Mod
Girişimcilik eğitimi, girişimde bulunma konusunda beni olumsuz etkiledi	1,97	,95	2,00
Girişimcilik eğitimi, girişimcilik yolundaki düşüncelerimi olumlu etkiledi	3,32	1,19	4,00
Girişimcilik eğitimi, daha önce fark etmediğim potansiyelimi açığa çıkardı	2,99	1,16	4,00
Aldığım eğitim ile “ben de girişimci olabilirim” düşüncesi ağırlık kazandı	3,09	1,27	4,00
Girişimcilik eğitimi, girişimciliği bir kariyer olarak düşünmeme neden oldu	3,07	1,29	4,00
Başarılı bir girişimci olmak için en önemli etken eğitimidir	3,26	1,34	4,00
Girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesinde eğitim önemli bir etkindir	3,35	1,29	4,00
Eğitim sayesinde gençlerin girişimcilik potansiyeli artırılabilir	3,52	1,27	4,00
Girişimcilik eğitimi ile girişimciliğe uygun olmadığımı görmüş oldum	2,28	1,15	2,00
Eğitimin başarılı bir girişimci olma konusunda etkin bir unsur olduğunu düşünmüyorum	2,28	1,30	1,00

*mod= en çok verilen yanıt

Tablo 3’e göre araştırmaya katılan öğrencilerin sunulan ifadelere katılma derecelerine bakıldığında en yüksek ortalamaya ($\bar{x}=3,52$) “Eğitim sayesinde gençlerin girişimcilik potansiyeli artırılabilir” ifadesinin sahip olduğu görülürken, en düşük ortalamaya ise ($\bar{x}=1,97$) “Girişimcilik eğitimi, girişimde bulunma konusunda beni olumsuz etkiledi” ifadesi sahiptir. Bu bulgu araştırmaya katılan öğrencilerin eğitimle girişimci olabileceklerini düşündükleri ifadesini güçlendirmektedir.

Tablo 4’te kariyer hedefi eğitimi ölçeğinde yer alan sorulara verilen cevapların istatistikleri görülmektedir:

Tablo 4. Kariyer Hedefi Ölçeğinde Yer Alan Sorulara Verilen Cevapların İstatistikleri

İfadeler	$\bar{x}$	σ (s)	Mode
Kariyer alanımda bir lider olmayı umuyorum	3,38	1,14	4,00
Çalıştığım kurum veya işteki bir liderlik pozisyonuna ulaşmak için herhangi bir çaba sarf etmeyi planlamıyorum	1,80	1,17	1,00
Alanımdaki en iyiler arasında olmak istiyorum	4,04	1,05	5,00
İşimde lider olmak benim için hiç önemli değil	1,75	,91	1,00
Kariyerimi sağlamlaştırdığımda diğer çalışanları yönetmek isterim	3,39	1,22	3,00
Alanımdaki en üst eğitim düzeyine ulaşmayı planlıyorum	3,80	1,16	5,00
Kurumumun veya işimin gelecekteki yönünün belirlenmesinde sorumluluk almak isterim	3,93	1,03	4,00
Çalışmalarımın alanımda uzun süreli bir etkisinin olmasını isterim	3,90	1,10	5,00
İşime olan katkılarımın işverenim tarafından fark edilmesini isterim	4,12	1,06	5,00
Mesleki ilgi alanımdaki eğitimlere katılmayı sürdüreceğim	4,01	1,01	5,00
Alanımdaki güncel gelişmeleri her zaman takip edeceğim	3,94	1,08	5,00
Kariyerimde liderlik statüsüne ulaşmak benim için pek de önemli değildir	1,68	1,04	1,00
Yaptığım işte üstün performans sergilemek benim için çok önemlidir	3,90	1,14	5,00
Alanımdaki bilgilerimi güncel tutmaya çalışacağımı biliyorum	3,81	1,18	5,00
Çalıştığım kurum ya da işte bir liderlik pozisyonuna ulaşmayı düşünüyorum	3,71	1,25	4,00
Bilgi birikimimi artırmak için her yıl konferanslara katılacağım	3,41	1,18	4,00
Alanımdaki başarılarımla tanınacağımı biliyorum	3,57	1,14	4,00
Daha bilgili olmak için zorunlu olmasa bile sürekli eğitim kurslarına katılacağım	3,35	1,20	3,00
Alanımda uzmanlaşmak için ileri seviyede bir eğitim programına devam edeceğim	3,41	1,15	4,00
Kariyerimde başarılı olmak benim için hiç önemli değildir	1,51	,92	1,00
Kurumumda veya işimde birçok terfi almayı planlıyorum	3,81	1,14	4,00
Alanımda en iyilerden birisi olmak benim için önemli değildir	1,64	1,16	1,00
Kariyerimde ilerlemek için her yıl sürekli eğitime katılmaya öncelik vereceğim	3,51	1,13	3,00
Kurumumda veya işimdeki en üst düzey liderlik pozisyonuna yükselmeyi planlıyorum	3,77	1,21	5,00

*mod= en çok verilen yanıt

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin sunulan ifadelere katılma derecelerine bakıldığında en yüksek ortalamaya ($\bar{x}=3,94$) "Alanımdaki güncel gelişmeleri her zaman takip edeceğim" ifadesinin sahip olduğu görülürken, en düşük ortalamaya ise ($\bar{x}=1,51$) "Kariyerimde başarılı olmak benim için hiç önemli değildir" ifadesi sahiptir. Bu bulguya göre katılımcılar için kariyer hedeflerine ulaşabilmenin ve kariyerlerinde başarılı olabilmenin önemli olduğu söylenebilir.

Tablo 5'te girişimcilik eğitimi ölçeğinden alınan puanlar ile demografik özellikler arasındaki farklılığın analizine ilişkin bulgular yer almaktadır:

Tablo 5. Girişimcilik Eğitimi Ölçeği ile Demografik Özellikler Arasındaki Farklılığın Analizi

Demografik Özellikler	Girişimcilik Eğitimi Ölçeği						
	$\bar{x}$	σ (s)	Medyan	Min	Max	U*/H**	p
Cinsiyet							
Kadın	31,84	7,07	34,00	15,00	42,00	457,0	0,662
Erkek	29,55	10,21	33,00	11,00	42,00		
Yaş							
18-22	31,41	8,09	34,00	13,00	42,00	1,203	0,548
23-27	29,00	9,10	33,00	11,00	38,00		
28 ve üstü	34,00	4,76	34,00	29,00	39,00		
Çalışma Tecrübesi							
Var	31,67	7,59	34,00	11,00	42,00	423,0	0,622
Yok	29,78	9,47	33,00	15,00	42,00		
Aylık Gelir							
5500 altı	28,50	9,32	32,50	15,00	38,00	2,766	0,598
5500-7000	30,93	8,37	34,00	13,00	42,00		
7001-8500	33,22	7,45	36,00	19,00	42,00		
8501-10000	34,20	4,94	34,50	28,00	42,00		
10000 ve üzeri	30,61	8,61	33,00	11,00	42,00		
Eğitim Görülen Program							
Gıda Teknolojisi	32,18	6,33	34,00	15,00	38,00	4,753	0,191
İnsan Kay. Yön.	34,69	5,14	36,00	21,00	40,00		
Ecz. Hizmetleri	29,35	9,58	32,00	11,00	42,00		
Maliye	30,38	8,09	33,50	15,00	38,00		
Eğitim Görülen Bölümü Seçme Durumu							
İsteyerek seçim	31,79	7,77	34,00	13,00	42,00	285,0	0,224
İstemeyerek seçim	28,54	9,24	33,00	11,00	38,00		
Akademik Başarı Durumu							
1.51-1.80	30,14	8,71	35,00	15,00	37,00	2,259	0,688
1.81-2.50	32,42	6,58	34,00	17,00	42,00		
2.51-3.00	30,78	8,15	33,00	11,00	42,00		
3.01-3.50	29,54	10,19	34,00	13,00	42,00		
3.51-4.00	36,33	6,66	38,00	29,00	42,00		
Anne Eğitim Durumu							
Okuryazar değil	27,50	8,35	31,50	15,00	32,00	4,969	0,290
İlkokul mezunu	31,81	7,85	34,00	13,00	42,00		
Ortaokul mezunu	30,38	8,12	34,00	15,00	42,00		
Lise mezunu	33,50	9,80	36,00	11,00	42,00		
Üniversite mezunu	27,50	7,94	28,50	18,00	35,00		
Baba Eğitim Durumu							
İlkokul mezunu	30,27	8,39	33,00	13,00	42,00	4,790	0,188
Ortaokul mezunu	31,90	8,20	35,00	11,00	42,00		
Lise mezunu	32,87	8,00	37,00	19,00	42,00		
Üniversite mezunu	26,67	4,04	26,00	23,00	31,00		
Anne Çalışma Durumu							
Devlet memuru	33,00	.	33,00	33,00	33,00	2,425	0,489
Özel sektörde	30,50	7,88	30,00	15,00	42,00		
Çalışmıyor	30,80	8,15	33,00	11,00	42,00		
Emekli	.	.	.	.	.		
Diğer	34,13	8,94	36,00	13,00	42,00		
Baba Çalışma Durumu							
Devlet memuru	26,60	7,16	24,00	21,00	39,00	2,844	0,584
Özel sektörde	32,83	5,81	33,00	15,00	42,00		
Çalışmıyor	31,80	9,52	35,00	15,00	38,00		
Emekli	32,21	8,26	35,00	11,00	42,00		
Diğer	29,82	9,42	33,50	13,00	42,00		

*U= Mann-Whitney U Testi; H= Kruskal-Wallis Testi

Girişimcilik eğitimi ölçeği ile sosyo-demografik veriler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0,05$). Fakat tabloya bakıldığında kadınların, 28 yaş ve üstü katılımcıların, çalışma tecrübesi olanların, aylık geliri 8501-10000 TL arası olanların, insan kaynakları yönetimi programında eğitim görenlerin, eğitim gördüğü bölümü isteyerek seçenlerin, akademik başarı ortalaması 3.51- 4.00 arası olanların, anne ve baba eğitim durumu lise mezunu olanların, anne çalışma durumu memur, baba çalışma durumu özel sektörde maaşlı personel olanların girişimcilik eğitimi ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları en yüksektir.

Tablo 6. “Aldığım eğitim ile ben de girişimci olabilirim düşüncesi ağırlık kazandı” İfadesine Verilen Yanıtlar ile Yaş Arasındaki İlişkinin Analizi

“Aldığım eğitim ile ben de girişimci olabilirim düşüncesi ağırlık kazandı”	Yaş					
	18-22		23-27		28 ve üstü	
	n	%	n	%	n	%
Kesinlikle Katılmıyorum	7	13,0%	3	27,3%	1	25,0%
Katılmıyorum	11	20,4%	1	9,1%	0	0,0%
Kararsızım	10	18,5%	2	18,2%	1	25,0%
Katılıyorum	19	35,2%	5	45,5%	2	50,0%
Kesinlikle Katılıyorum	7	13,0%	0	0,0%	0	0,0%
χ^2	5,257					
p	0,730					

χ^2 : Ki-Kare Testi; $p<0,05$

Tablo 6’ya bakıldığında “Aldığım eğitim ile ben de girişimci olabilirim düşüncesi ağırlık kazandı” ifadesine verilen yanıtlar ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($\chi^2=5,257$; $p=0,73$; $p>0,05$).

Tablo 7. Kariyer Hedefi Ölçeğinden Alınan Puanlar ile Demografik Özellikler Arasındaki Farklılığın Analizi

Demografik Özellikler	Kariyer Hedefi Ölçeği						
	$\bar{x}$	σ (s)	Medyan	Min	Max	U*/H**	p
Cinsiyet							
Kadın	92,06	16,13	94,00	58,00	116,00	391,0*	0,190
Erkek	83,70	22,02	89,50	40,00	116,00		
Yaş							
18-22	92,28	16,70	94,50	58,00	116,00	3,971**	0,137
23-27	79,18	22,58	79,00	40,00	112,00		
28 ve üstü	82,75	18,71	91,00	55,00	94,00		
Çalışma Tecrübesi							
Var	88,22	19,11	88,00	40,00	116,00	389,5*	0,342
Yok	93,67	15,40	97,00	66,00	115,00		
Aylık Gelir							
5500 altı	91,17	18,95	94,00	58,00	115,00	1,674**	0,795
5500-7000	88,73	20,94	91,00	60,00	116,00		
7001-8500	95,33	15,39	96,00	71,00	116,00		
8501-10000	93,20	11,46	94,50	79,00	112,00		
10000 ve üzeri	85,65	19,89	88,00	40,00	111,00		
Eğitim Görülen Program							
Gıda Tek.	89,76	13,85	94,00	55,00	111,00	3,757**	0,289
İns. Kayn. Yön.	97,54	14,75	99,00	65,00	116,00		
Ecz. Hizmetleri	88,71	19,01	88,00	40,00	116,00		
Maliye	80,13	25,67	73,50	41,00	111,00		
Eğitim Görülen Bölümü Seçme Durumu							
İsteyerek seçtim	90,93	17,08	93,50	41,00	116,00	298,0*	0,311
İstemeyerek seçtim	84,08	22,66	86,00	40,00	115,00		
Akademik Başarı Durumu							
1.51-1.80	87,29	20,61	94,00	61,00	111,00	3,876**	0,423
1.81-2.50	91,58	11,13	93,00	68,00	110,00		
2.51-3.00	88,93	20,43	88,00	40,00	116,00		
3.01-3.50	85,54	21,51	80,00	41,00	116,00		
3.51-4.00	107,00	11,53	111,00	94,00	116,00		
Anne Eğitim Durumu							
Okuryazar değil	97,25	21,42	105,00	66,00	113,00	3,699**	0,448
İlkokul	86,62	18,17	86,00	41,00	116,00		
Ortaokul	95,69	15,94	92,50	65,00	116,00		
Lise mezunu	88,13	20,97	92,00	40,00	109,00		
Üniversite	88,75	21,33	95,00	58,00	107,00		
Baba Eğitim Durumu							
İlkokul	88,57	19,14	90,00	41,00	115,00	4,912**	0,178
Ortaokul	88,00	18,73	88,00	40,00	116,00		
Lise	97,13	14,20	99,00	65,00	116,00		
Üniversite	74,33	17,21	80,00	55,00	88,00		
Anne Çalışma Durumu							
Devlet memuru	93,00	.	93,00	93,00	93,00	1,353**	0,717
Özel sektör	90,00	14,31	94,00	61,00	112,00		

Çalışmıyor	88,46	19,05	89,50	40,00	116,00		
Diğer	96,13	19,47	102,00	68,00	116,00		
Baba Çalışma Durumu							
Devlet memuru	83,60	12,01	88,00	65,00	97,00	2,836**	0,586
Özel sektör	87,11	16,02	87,50	60,00	116,00		
Çalışmıyor	96,80	13,14	100,00	76,00	111,00		
Emekli	91,58	21,75	95,00	40,00	116,00		
Diğer	89,77	19,42	92,50	41,00	113,00		

*U= Mann-Whitney U Testi; H= Kruskal-Wallis Testi

Tablo 7'ye göre kariyer hedefi ölçeği ile sosyo-demografik veriler arasında anlamlı bir sonuç saptanmamıştır ($p<0,05$). Ancak tabloya bakıldığında kadınların, 18-22 yaş arası olan kişilerin, çalışma tecrübesi olmayan kişilerin, aylık geliri 7001-8500 TL arası olan kişilerin, insan kaynakları yönetimi programında eğitim gören kişilerin, eğitim gördüğü bölümü isteyerek seçenlerin, akademik başarı ortalaması 3.51-4.00 arası olan kişilerin, annesi okuryazar olmayan, baba eğitim durumu lise mezunu olan kişilerin, anne çalışma durumu diğer, babası çalışmayan kişilerin girişimcilik eğitimi ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları en yüksektir.

Tablo 8'de girişimcilik eğitiminin kariyer hedefi üzerindeki etkisinin incelenmesine ilişkin bulgular yer almaktadır:

Tablo 8. Girişimcilik Eğitimin Kariyer Hedefi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

	β	SE β	Beta	t	p değeri
Sabit (Kariyer Hedefi)	60,658	8,090		7,498	<,001
Girişimcilik Eğitimi	,930	,251	,412	3,699	<,001
	R	R²	F	p	
	0,412	0,170	13,68	<0,001	

Tablo 8'e göre kariyer hedefleri ile girişimcilik eğitimi arasında orta seviyede pozitif ilişki saptanmıştır ($r_h=0,412$; $p<0,001$). Alınan girişimcilik eğitimi arttıkça, öğrencilerin kariyer hedefleri de artmaktadır. Girişimcilik eğitiminin kariyer hedefi üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,930$; $F=13,68$; $p<0,001$). Girişimcilik eğitimi kariyer hedefini %17 oranında açıklamaktadır ($R^2=0,170$).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Özellikle Uygulamalı Bilimler Üniversitelerinde girişimcilik dersleri eğitim öğretim müfredatlarında gerek zorunlu gerek seçmeli ders olarak verilmektedir. Meslek yüksekokullarındaki girişimcilik dersleri; girişimciliğe ilişkin temel kavramlar, girişimcilik üzerinde etkisi bulunan faktörler, proje ve yatırım kararları, iş fikirleri oluşturulması, iş planının hazırlanması, yaratıcılık ve yenilikçilik gibi konulardan meydana gelmektedir (Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013). Küreselleşme toplum yapıları üzerinde köklü değişikliklere sebebiyet verirken, toplumların en önemli parçalarından biri olan girişimci ve girişimciliğe verilen değeri de değiştirmiştir. Bu süreçte bireye dayanan girişimcilik ve bireylerin entelektüel üretkenlikleri konusu önem kazanmıştır. Bu eksende girişimcilik unsuru; ülkelerin ekonomik kalkınmalarının sağlanmasında, istihdam yaratılmasında ve sosyal gelişmede temel unsur olarak görülmeye başlanmıştır.

Girişimcilik eğitiminin üniversite öğrencilerinin kariyer hedefleri üzerindeki etkisini ölçmeyi amaç edinen bu çalışma için toplanan veriler üzerinde uygulanan analizlerin sonuçlarına bakıldığında şu bulgulara ulaşıldığı görülmektedir:

Ballı ve Ballı (2014)'e göre bireylerin yaşları, cinsiyetleri, ailelerinde girişimci bulunup bulunmaması ve ailelerinin sosyo-ekonomik durumları gibi demografik özelliklerin girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi bulunmaktadır. Yürütülen bu araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde %71'i kadın, %29'u erkek ve %78,3'ünün yaş ortalaması 18-22 arasındadır. Katılımcıların %73,9'unun çalışma tecrübesi vardır ve %33,3'ünün aylık geliri 10.000 TL ve üzeridir. Öğrencilerin %44,9'luk bölümü eczane hizmetleri programında eğitim görmektedir ve %81,2'si eğitim görmektedir olduğu programı isteyerek seçmiştir. %39,1'inin akademik başarı ortalamasının 2,51-3,00 aralığında olduğu tespit edilmiştir.

İlgili literatüre bakıldığında Kök (2007)'nin araştırmasında bireylerin ailelerinin eğitim seviyelerinin yüksek olması ve ailelerinde girişimci bulunması durumlarının girişimcilik eğilimini yükselttiği ortaya konmuştur. Yürütülen bu çalışmada katılımcıların %53,6'sının annelerinin eğitim durumu ve %43,5'inin babalarının eğitim durumu ilkökuldür. Katılımcıların %72,5'inin anneleri çalışmıyor iken %31,9'unun babaları diğer sektörlerde çalışmaktadır. Sayılan unsurların dışında bireylerin anne ve babalarının kişilik özellikleri, meslekleri, eğitim durumları gibi birçok özellik bireylerin girişimcilik eğilimleri üzerinde etkiye sahiptir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin %71'inin ailesinde kendi işini kuran bir aile ferdi bulunmamaktadır. Bu noktada büyük çoğunluğun ailesinde girişimci bir aile ferdinin bulunmadığı görülmektedir.

Katılımcılara “Kariyer hedefiniz nedir?” sorusu sorulduğunda %50,7'si devlet memuru olmak yanıtı vermiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının daha garanti bir iş olanağı sunması nedeniyle devlet memuru olmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu çalışmadan elde edilen bu bulgunun Akyüz ve Durmuş (2022)'nin çalışmalarında elde etmiş oldukları bulguyla paralel nitelikte olduğu görülmektedir.

Girişimcilik yalnızca yeni bir işletme kurmak ile sınırlı değildir, aynı zamanda kurulan bir işletmenin sürekliliğinin sağlanmasını da gerektirmektedir. Bu noktada işletmelerin idari ve finansal bakımdan yönetilebilmesi hususu da büyük önem taşımaktadır. Katılımcılara “Bir işletmeyi yönetme sorumluluğunu alabilir misiniz?” sorusu sorulduğunda %78'lik kısım bu sorumluluğu alabileceğini belirtmiştir. Thornberry (2001)'e göre girişimci kişiler fikir, iş ve iktisadi değerler üretme ve yönetme yetisine sahip olan bireylerdir. Bu kapsamda bu çalışmaya katılan öğrencilerin yönetme yetisine sahip olduklarını düşündükleri görülmektedir.

“Girişimcilik ruhuna sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulduğunda %78'lik bir kesim girişimcilik ruhuna sahip olduğunu beyan ettikleri ve “Risk alma eğiliminiz hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu sorulduğunda %78'inin risk alabileceklerini düşündükleri görülmektedir. Girişimcilik faaliyeti doğası gereği risk ve belirsizlik içeren bir eylemdir. Girişimcilerin taşımaları gereken özelliklere ilişkin yerli ve yabancı literatür incelendiğinde ortak noktanın riski üstlenme isteği olduğu görülmektedir. Yürütülen bu çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun risk alma eğilimine sahip olduklarını beyan etmeleri katılımcıların girişimci olabilmek için gereken en temel koşulu sağladıklarını göstermektedir.

Hedef belirleme kuramı, öğrencilerin ileride istihdam edilme şanslarını yükseltecek davranışlar sergileyerek, kariyer hedeflerini belirlemeleri konusunu açıklamaktadır (Clements ve Kamau, 2018; Chamandy ve Gaudreau, 2019). Araştırmaya katılan öğrencilerin çalıştıkları işte lider

olmayı istediklerini ve yaşam boyu alanlarında en iyiler arasında olmak için eğitimlere devam etmeyi düşündüklerini beyan etmiş olmaları hedef belirleme kuramıyla örtüşmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitede almış oldukları girişimcilik eğitiminin girişimci olma yolunda olumlu etkisi bulunduğunu, girişimcilik eğitimiyle daha önce kendilerinde fark etmedikleri bir girişimcilik potansiyelinin bulunduğunun açığa çıktığı ve girişimcilik eğitimiyle kendilerinin de girişimci olabileceklerini düşünmeye başladıkları ve sonuç olarak bu eğitimle birlikte girişimciliği bir kariyer hedefi olarak görmeye başladıkları görülmektedir. Ayrıca öğrenciler girişimcilik eğitiminin başarılı bir girişimci olabilmek için en önemli faktör olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Huber vd. (2014) girişimciliğin doğuştan sahip olunan bir nitelik olsa da aynı zamanda bunun öğrenilip geliştirilebileceğini savunmaktadır. Katılımcıların yanıtlarına bakıldığında girişimcilik eğitimiyle gençlerin girişimcilik potansiyelinin artırılabilirliğini düşündükleri görülmektedir. Bu bulgunun Huber vd. (2014)'ün düşüncesiyle uyum sağladığı göze çarpmaktadır. İster doğuştan gelen bir yetenek olsun, ister sonradan geliştirilebilecek bir beceri olsun her alanda hızla gelişen dünyaya ayak uydurabilen, karşısına çıkan problemleri etkin bir biçimde çözebilen, kendine güvenen, önüne gelen fırsatları rasyonel olarak değerlendirebilen ve kariyer hedeflerini şekillendirebilen nitelikli gençlerin yetiştirilebilmesi için girişimcilik becerilerine ilişkin araştırmaların yürütülmesi ve girişimcilik eğitimiyle ilişkili eğitimlerin ülkemiz genelinde yaygınlaştırılarak, girişimcilik faaliyetlerinin hak ettiği değeri kazanması bakımından büyük bir önem taşımaktadır.

Yürütülen bu araştırma sonunda girişimcilik eğitimi ölçeği ile sosyo-demografik veriler arasında anlamlı bir sonuç tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Ancak kadınların, 28 yaş ve üstü olan öğrencilerle, çalışma tecrübesi bulunan, aylık geliri 8501-10000 TL arası olan kişilerin, insan kaynakları yönetimi programında eğitim gören öğrencilerin, eğitim gördüğü bölümü isteyerek seçenlerin, annelerinin ve babalarının eğitim durumları lise mezunu olanların, anneleri memur, babaları ise özel sektörde maaşlı personel olarak çalışmakta olan öğrencilerin girişimcilik eğitimi ölçeğinden almış oldukları puan ortalamaları en yüksektir.

Ayrıca bu çalışmadan elde edilen bulgular arasında akademik başarı ortalaması 3.51- 4.00 arası olan öğrencilerin girişimcilik eğitimi ölçeğinden almış oldukları puan ortalamalarının en yüksek ortalamalar arasında yer aldığı görülmektedir. Bu bulguyla paralel şekilde Doğan (2015) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada öğrencilerin girişimcilik derslerinin başarı düzeyleri ile girişimcilik niyetleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu kapsamda girişimcilik özelliklerinin ortaya çıkarılabilmesi için alınan girişimcilik eğitiminin yeterli ve kaliteli olması gerekmektedir. Bilhassa ülkemiz gibi genç nüfusun fazla olduğu bir toplumda öğrencilere nitelikli bir girişimcilik eğitimi sunulursa öğrencilerin kariyer hedefleri verilen eğitim paralelinde şekillenebilecektir.

Gelendost Meslek Yüksekokulu'nda eğitim görmekte olan ve girişimcilik dersi almış olan öğrencilerin kariyer hedefleri ile almış oldukları girişimcilik eğitimi arasında orta seviyede pozitif ilişki saptanmıştır ($r=0,412$; $p<0,001$). Alınan girişimcilik eğitimi düzeyi arttıkça, öğrencilerin kariyer hedeflerinin de artmakta olduğu görülmektedir. Bu kapsamda girişimcilik eğitiminin öğrencilerin kariyer hedefleri üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi bulunmaktadır ($\beta=0,930$; $F=13,68$; $p<0,001$). Girişimcilik eğitimi kariyer hedefini %17 oranında açıklamaktadır ($R^2=0,170$).

Sonuç olarak, bireylerin girişimciliği bir kariyer hedefi olarak görmelerinin ailelerinin ve demografik özelliklerinin etkisi altında olduğu görülmektedir. Bahsi geçen bu faktörlerin, bireylerin içinde doğdukları imkanları ile cinsiyetleri gibi doğuştan gelen bazı özelliklerini ifade

etmesinden kaynaklı olarak, girişimciliğin artırılması amacı ile benimsenecek bir politikada kullanılması pek mümkün gözükmemektedir. Dolayısı ile gençlerin girişimcilik eğilimlerini arttırabilmek ancak ve ancak daha sonradan edinilebilecek özellikler sayesinde mümkün olabilecektir. Bu bağlamda, yüksek girişimcilik eğilimine sahip olan gençlerin yetiştirilebilmesi ancak eğitim yolu ile gerçekleştirilebilecektir. Bunun için, girişimcilerin taşıdıkları bazı özelliklerin, okul öncesi eğitim sürecinden başlanarak daha çocukluk çağından kazandırılması sağlanabilir. Ayrıca gençlerin girişimcilik eğilimleri üzerinde çevre faktörleri arasında kabul edilen, hükümet politikalarının, ekonomik ve finansal altyapının ve yasal düzenlemelerin girişimciliği teşvik edici nitelikte revize edilmesi önerilebilir.

Bu araştırmanın yalnızca bir meslek yüksekokulunda yürütülmüş olması sebebiyle örneklem sınırlı kalmıştır bu nedenle elde edilen bulguların ve ulaşılan sonuçların geneli temsil etmeyeceğini göz önünde bulundurmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bu husus yürütülmüş olan bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Gelecekte bu konuda çalışma yürütmeyi planlayan araştırmacıların, farklı üniversitelerin farklı bölümlerini kapsayacak şekilde ve daha geniş bir örneklem üzerinde karşılaştırılmalı araştırmalar yürütmelerinin ilgili literatüre önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, A. M. ve Durmuş, İ. (2022). Üniversite öğrencilerinin hayatlarını anlamlandırmalarında işsizlik kaygıları, kariyer hedefleri ve kişisel gelişimlerinin rolü. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 20 (2), 23-53.
- Ballı, E. ve Ballı, A. İ. K. (2014). Üniversite öğrencilerinin bireysel değerleri ve girişimcilik eğilimleri. Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi, 18(1), 101-121.
- Battista, J. ve Almond, R., (1973). The development of meaning in life. Psychiatry, 36(4), 409-427.
- Chamandy, M. ve Gaudreau, P. (2019). Career doubt in a dual-domain model of coping and progress for academic and career goals. Journal of Vocational Behavior, 110, (155-167).
- Clements, A. J. ve Kamau, C. (2018). Understanding students motivation towards proactive career behaviors through goal-setting theory and the job demands-resources model. Studies in Higher Education, 43 (12), 2279- 2293.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö. ve Alparslan, A. M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşleri. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 8 (1), 7-28.
- Doğan, E. (2015). The effect of entrepreneurship education on entrepreneurial intentions of university students in turkey. Ekonometri ve İstatistik, 23, (79-93).
- Elenurm, T. (2012). Entrepreneurial orientations of business students and entrepreneurs. Baltic Journal of Management, 7 (2), 217-231.
- Etzkowitz, H., Webster, A., Gebhardt, C. ve Terra, B. R. C. (2000). The future of the university and the university of the future: evolution of ivory tower to entrepreneurial paradigm. Research Policy, 29 (2), 313-330.
- Girginer, N. ve Uçkun, N. (2004, Kasım 25-26). İşletmecilik eğitimi alan lisans öğrencilerinin girişimciliğe bakış açıları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme bölümü öğrencilerine yönelik bir uygulama. III. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Eskişehir.

- Gökdeniz, İ. (2017). Özel sektör ve kamu yönetiminde kariyer planlaması. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19 (32), 123-131.
- Gregor, M. A. ve O' Brien K. M. (2015). Understanding career aspirations among young women: improving instrumentation. Journal of Career Assessment, 24 (3), 559-572.
- Henley, A., Contreras, F., Espinosa, J. C. ve Barbosa, D. (2017). Entrepreneurial intentions of colombian business students: planned behaviour, leadership skills and social capital. International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 23 (6), 1017-1032.
- Huber, L. R., Sloof, R. ve Van Praag, M. (2014). The effect of early entrepreneurship education: evidence from a field experiment. European Economic Review, 72, 76-97.
- Jawahar, I. M. ve Shabeer, S. (2019). How does negative career feedback affect career goal disengagement? the mediating roles of career planning and psychological well-being. Journal of Career Development, 1-15.
- Kerse, G., Babadağ, M. ve Kerse, Y. (2017). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik niyetine etkisi: girişimsel öz- yetkinliğin aracı rolü. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 29, 633-656.
- Kök, S. B. (2007). Küçük ve orta ölçekli işletmeler ve kadın girişimciliği. Denizli Ticaret Odası Ekonomik Araştırma Serisi Yayın No:1.
- Rodrigues, R.G., Dinis, A., Paço, A., Ferreira, J. ve Raposo, M. (2012). The effect of an entrepreneurial training programme on entrepreneurial traits and intention of secondary students. In T. Burger Helmche (Ed.), Entrepreneurship- Born, Made and Educated.
- Shane, S.ve Venkatamaran, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. Academy of Management Review, 25 (1), 217-226.
- Stevenson, H. H. and Jarillo, J. C. (2007). A paradigm of entrepreneurship: entrepreneurial management. In Entrepreneurship. Berlin Heidelberg: Springer.
- Thornberry, N. (2001). Corporate entrepreneurship, antidote or oxymoron?. European Management Journal, 19 (5), 526-533.
- Türkkahraman, M. ve Şahin, K. (2010), Kadın ve kariyer. Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 2, (1), 75-88.